

*Załącznik
do Uchwały Nr XLIV/593/18
Rady Miejskiej w Skawinie
z dnia 20 czerwca 2018 r.*

**PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA
PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ
OCHRONY OFIAR
PRZEMOCY w RODZINIE
DLA GMINY SKAWINA
NA LATA 2018-2022**

Spis treści

Rozdział 1 Podstawy prawne	3
Rozdział 2 Wstęp	3
Rozdział 3 Podstawy teoretyczne.....	4
Rozdział 4 Powiązanie programu z innymi dokumentami.....	6
Rozdział 5 Diagnoza	7
Rozdział 6 Zasoby instytucjonalne i kadrowe.....	21
Rozdział 7 Rekomendacja do działań	24
Rozdział 8 Cele programu.....	24
Rozdział 9 Rezultaty	28
Rozdział 10 Realizatorzy programu	29
Rozdział 11 Adresaci programu	29
Rozdział 12 Miejsce i czas realizacji programu	29
Rozdział 13 Finansowanie programu	29
Rozdział 14 System monitoringu i ewaluacji.....	30

Rozdział 1

Podstawy prawne

§ 1

Podstawą prawną działań związanych z pomocą osobom, których dotyczy problem przemocy m.in. są:

1. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. tj. z 2015. poz. 1390 z późn. zm.) ;
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. tj. z 2017 r. poz. 1769);
3. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U tj. 2016 poz. 487);
4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 roku o policji (Dz.U. tj. 2017 poz. 2067);
5. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”; (Dz.U. Nr 209 poz. 1245);
6. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020 przyjęty uchwałą Nr 76 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014 r. (M. P. 2014, poz. 445);
7. Małopolski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie do 2020 r. (Uchwała nr1408/15 Zarządu Województwa Małopolskiego z dnia 20 października 2015);
8. Rezolucja Parlamentu Europejskiego w sprawie obecnej sytuacji oraz przyszłych działań w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet (2004-2020);
9. Uchwała Nr XX/281/16 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 22 czerwca 2016 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Skawina na lata 2016 – 2022 ;
10. Uchwała XXV/362/16 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2017;
11. Uchwała NR XXV/361/16 Rady Miejskiej w Skawinie z dnia 28 grudnia 2016 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017.

Rozdział 2

Wstęp

§ 2

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa przemoc jako jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą. Należy podkreślić, że przemoc w rodzinie inaczej zwana przemocą domową, to nie tylko przemoc fizyczna, lecz także psychiczna, seksualna lub ekonomiczna.

Początkowo problem przemocy w rodzinie był marginalizowany, jednak stopniowo zaczęto podejmować działania mające na celu łagodzenie lub całkowite zniwelowanie skutków społecznych tego zjawiska. Wyrazem tego jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, znowelizowana w 2010 roku (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1390 z 24.08.2015 roku) przyjęta w celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz inicjowania i wspierania działań polegających na podnoszeniu świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie. Jej uchwalenie podniosło rangę zadań realizowanych przez instytucje rządowe, samorządowe i pozarządowe z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

1. opracowywanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
2. prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
3. zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Rozdział 3 **Podstawy teoretyczne**

§ 3

Najczęściej używanym określeniem przemocy w rodzinie jest definicja mówiąca, że przemoc w rodzinie jest zamierzonym i wykorzystującym przewagę sił działaniem lub zaprzestaniem działania, skierowanym przeciw członkowi rodziny, które narusza jego prawa i dobra osobiste, powodując cierpienie i szkody.¹

1. O przemocy można powiedzieć, że:

- 1) jest intencjonalna, tzn. jest zamierzonym działaniem człowieka lub zaniechaniem działania i ma na celu kontrolę nad osobą doświadczającą przemocy,
- 2) narusza prawa i dobra osobiste osób doświadczających przemocy – osoba stosująca przemoc wykorzystuje przewagę siły, narusza podstawowe prawa człowieka np. prawo do nietykalności fizycznej, godności i szacunku,
- 3) powoduje cierpienie i ból – osoba stosująca przemoc naraża zdrowie i życie osoby doświadczającej przemocy na poważne szkody. Doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że osoba doświadczająca przemocy ma mniejszą zdolność do samoobrony,
- 4) w przemocy rodzinnej istnieje wyraźna asymetria sił w relacji osoba doświadczająca przemocy - osoba stosująca przemoc, jedna ze stron ma przewagę nad drugą, osoba doświadczająca przemocy jest słabsza a osoba stosująca przemoc silniejsza.

¹ <http://www.niebieskalinia.pl/edukacja/podstawowe-informacje-o-przemocy/definicje/3987-przemoc-w-rodzinie-definicja>

W świetle przepisu art. 2 ust. 2 znowelizowanej w 2010 roku Ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ustawa jako członka rodziny definiuje "osobę najbliższą w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.), a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą".

Rodzina ma zasadniczy wpływ na funkcjonowanie człowieka w rolach społecznych oraz kształtowanie jego tożsamości i postaw. Dobrze funkcjonująca rodzina daje jej członkom poczucie bezpieczeństwa i wzmacnia ich rozwój. Zaburzone więzi rodzinne wpływają destrukcyjnie na funkcjonowanie człowieka, są jednym z podstawowych źródeł deficytów jednostki. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy członkami rodziny, oparte na zrozumieniu. Gdy w rodzinie występuje zjawisko przemocy to ulega ona dezorganizacji, nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, role rodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków stają się niezgodne z obowiązującymi normami prawnymi, społecznymi i moralnymi.

2. Na przemoc w rodzinie można spojrzeć z czterech różnych perspektyw :²

- 1) prawnej - z punktu widzenia prawa przemoc w rodzinie to przestępstwo. Przez przemoc, w kontekście prawa, rozumie się nie tylko zachowania skrajne, takie jak np. bicie, ale także nękanie psychiczne w postaci agresji słownej, poniżania, groźby, gwałt, naruszanie nietykalności cielesnej, uprowadzenie, zatrzymanie itp. W ustawie o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz w Kodeksie Karnym ujęto także zachowania noszące znamiona zaniedbań i zaniechań wobec dziecka takie jak np. chroniczna deprywacja jego potrzeb emocjonalnych, czy narażenie na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, czy stosowanie kar cielesnych wobec dziecka. Prawo zobowiązuje osoby, które w związku z wykonywaniem swoich obowiązków służbowych lub zawodowych powzięły podejrzenie o popełnieniu ściganego z urzędu przestępstwa z użyciem przemocy w rodzinie do niezwłocznego powiadomienia o tym policję lub prokuraturę (art.12 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).
- 2) moralnej - perspektywa moralna pokazuje, że dokonywanie przemocy to krzywdzenie słabszego jest złem moralnym. Moralna ocena przemocy powinna powstrzymywać osoby stosujące przemoc i motywować świadków do pomagania.
- 3) psychologicznej - psychologiczne spojrzenie na przemoc domową zwraca uwagę na cierpienie i bezradność osoby doznającej przemocy, odsłania mechanizmy wewnętrzne i sytuacyjne sterujące przemocą oraz złożone procesy interakcji między osobą stosującą przemoc a osobą doświadczającą przemocy. Długotrwałe doznawanie przemocy może spowodować trwałe zmiany w psychice zarówno u osoby dorosłej jak i dziecka będącego świadkiem przemocy, które mogą mieć wpływ na przyszłość

² Jerzy Mellibruda „Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie” Niebieska Linia

funkcjonowanie w społeczeństwie. U dzieci będących świadkami przemocy domowej zwiększa się ryzyko pojawienia się w przyszłości problemów związanych ze zdrowiem psychicznym. Istnieje zwiększone prawdopodobieństwo, że takie dzieci w przyszłości będą częściej sięgały po alkohol i stosowały przemoc wobec swoich partnerów. Psychologiczne zrozumienie przemocy odgrywa podstawową rolę przy pomaganiu osobom doświadczającym przemocy w wyzwalaniu się od przemocy i w naprawianiu szkód, jakie poczyniła w ich życiu.

- 4) społecznej – z perspektywy społecznej widać czynniki w obyczajach i postawach, które mogą sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać. Z drugiej strony w przeciwdziałanie przemocy mogą angażować się znaczące siły społeczne i wywierać wpływ na stan spraw publicznych.

Mówiąc o przemocy w rodzinie musimy brać pod uwagę każdy z jej aspektów. Pomoc rodzinie dotkniętej problemem przemocy jest skuteczna wtedy, gdy całościowo obejmuje problem.

3. Przemoc w rodzinie może przejawiać się w czterech rodzajach:³

- 1) przemoc fizyczna – wszelkie działania bezpośrednie, które wyrządzają ból i cierpienie fizyczne,
- 2) przemoc psychiczna – jest bezpośrednim działaniem krzywdzącym, które wykorzystuje mechanizmy procesów psychologicznych,
- 3) przemoc seksualna – obejmuje wszelkie zachowania seksualne, które naruszają intymność pożycia,
- 4) przemoc ekonomiczna – dotyczy warunków materialnych i opiera się zazwyczaj na uzależnieniu osoby doświadczającej przemocy od statusu materialnego osoby stosującej przemoc.

Każdy z wymienionych rodzajów przemocy wzajemnie się uzupełniają i przenikają. Osoby doświadczające przemocy rzadko doświadczają tylko jednej formy maltretowania. Wszystkie formy przemocy mogą występować razem jak i osobno, ale również jedna może generować drugą. Bywa, że wykorzystanie seksualne i przemoc fizyczna poprzedzone są przemocą psychiczną a w dodatku towarzyszy temu też zaniedbanie emocjonalne lub pozbawienie środków materialnych.

Rozdział 4

Powiązanie programu z innymi dokumentami

§ 4

Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest skorelowany z Gminną Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych, w której jednym z celów jest doskonalenie współdziałania służb odpowiedzialnych za przeciwdziałanie i zwalczanie dysfunkcji w rodzinie oraz przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie a w sytuacji wystąpienia - łagodzenie jego skutków. Wsparcie rodzin oraz efektywne przeciwdziałanie i zwalczanie

³ Jerzy Mellibruda „Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie” Niebieska Linia

kryzysów w rodzinie, prowadzenie działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów społecznych wśród mieszkańców gminy Skawina, spójne jest z Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii. Celem programów jest zwiększenie skuteczności podejmowanych działań oraz zmniejszenie rozmiarów szkód zdrowotnych, psychologicznych i społecznych spowodowanych nadużywaniem alkoholu i przemocą w rodzinie poprzez udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, szeroko zakrojoną kampanią informacyjną, współpracę z placówkami oświatowymi, jednostkami pomocy społecznej, NGO i społecznością lokalną.

Rozdział 5 **Diagnoza**

§ 5

Przed kilkudziesięciu laty zjawiska agresji wobec kobiet i dzieci nie traktowano, jako problemu społecznego. Pomijano go w publikacjach naukowych. Policja nie rejestrowała takich przypadków w kartotekach. Sporadycznie aresztowano mężów za pobicie żon i dzieci. Od kilkunastu lat sytuacja ta uległa zmianie. Przemoc w rodzinie nie jest zjawiskiem rzadkim. Wbrew pozorom występuje często, przybierając najprzeróżniejsze formy. Ofiarami przemocy są zazwyczaj kobiety i dzieci, rzadziej mężczyźni. Precyzyjne określenie tego zjawiska nie jest jednak łatwe.

Opierając się na ogólnopolskim badaniu ankietowym, zrealizowanym na zlecenie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, można przyjąć, że w roku 2014 24,7% respondentów doświadczyło, co najmniej jednej z 4 form przemocy. To istotnie mniej niż w roku 2010 (33,8%). Większość z nich doświadczyła jednej formy przemocy (64%), dużo mniej respondentów było ofiarą dwóch form przemocy – 28,2%. Kobiety istotnie częściej niż mężczyźni deklarowały doświadczenie przemocy (odpowiednio 26,8% i 22,3%). Respondenci najczęściej deklarowali doświadczenie przemocy psychicznej (17,3%). Istotnie rzadziej wskazywali na przemoc fizyczną (15,8%). Przemoc seksualna i ekonomiczna pojawiały się sporadycznie (odpowiednio 1,5%, 4,3%). W przypadku przemocy psychicznej i seksualnej kobiety istotnie częściej niż mężczyźni deklarowały jej doświadczenie. W przypadku przemocy ekonomicznej i fizycznej nie było istotnych statystycznie różnic między kobietami i mężczyznami.⁴

Zgodnie z deklaracjami ofiar i świadków, przemoc najczęściej stosowana była wobec kobiet (odpowiednio 67,3% i 59,9%). Zaskakująca jest w tym kontekście odpowiedź sprawców, którzy wskazywali przede wszystkim na mężczyzn, jako ofiary przemocy (66,7%). Wyniki wskazują także na istotną statystycznie korelację dodatnią pomiędzy płcią

⁴Diagnoza i porównanie skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz ocena efektywności działań podejmowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie – RAPORT Z BADAŃ OGÓLNOPOLSKICH. Wyniki badań PSDB dla Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej, 2014r.

a częstotliwością doświadczania przemocy wśród ofiar – kobiety w większym stopniu narażone były na wielokrotne akty przemocy.

Wyniki badania wskazują na silną zależność pomiędzy byciem ofiarą, bądź świadkiem przemocy w dzieciństwie a byciem ofiarą przemocy w życiu dorosłym. Aż 71,3% ofiar i 75,7% świadków przemocy w dzieciństwie doświadczało także przemocy w rodzinie w życiu dorosłym. Należy zwrócić uwagę, że agresja przejawia się bardzo często po spożyciu alkoholu. Z danych Komendy Głównej Policji wynika, że w 2014 roku aż 64,35% osób stosujących przemoc była pod wpływem alkoholu.

Według danych Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, na koniec 2017 roku gminę zamieszkiwały 42 025 osoby, z czego 23 218 osób zamieszkiwało miasto Skawina a 18 807 osób zamieszkiwało obszary wiejskie gminy (16 sołectw). Sołectwami o największej liczbie mieszkańców są: Radziszów (3 346 osób), Wola Radziszowska (2 379 osób), Rzozów (1 675 osób) oraz Krzęcin (1 625 osób).

Procedura „Niebieskiej Karty” jest instrumentem służącym przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Możliwość wszczęcia procedury mają jednostki organizacyjne pomocy społecznej, gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych, funkcjonariusze Policji, przedstawiciele oświaty i ochrony zdrowia. Procedury „Niebieskie Karty” wszczynane są w rodzinach, co, do których przedstawiciele wyżej wymienionych służb publicznych mają uzasadnione podejrzenie o występowaniu problemu przemocy w rodzinie. Liczbę i rozkład liczbowy procedur w poszczególnych miejscowościach Gminy Skawina, jakie były wszczęte w latach 2015, 2016 i 2017 obrazuje poniższe zestawienie.

Tabela 1. Liczba wszczętych procedur „ Niebieskich Kart” w gminie Skawina w latach 2015- 2017 roku w podziale na miasto i sołectwa.

	2015	2016	2017
Skawina	87	93	94
Borek Szlachecki	3	5	2
Facimiech	3	4	2
Gołuchowice	0	3	1
Grabie	1	3	2
Jaśkowice	5	2	3
Jurczyce	3	3	2
Kopanka	1	3	2
Krzęcin	4	5	7
Ochodza	4	7	8
Polanka Hallera	2	5	4
Pozowice	1	1	1
Radziszów	16	19	13
Rzozów	14	11	5
Wola Radziszowska	11	13	8
Wielkie Drogi	4	3	2
Zelczyna	1	1	3
Ogółem obszary wiejskie	73	88	65
Miasto Skawina	87	93	94
Gmina Skawina	160	181	159
Liczba powołanych grup roboczych	136	79	74
Liczba rodzin objętych działaniami grup roboczych	142	154	136

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Miejsko- Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skawinie

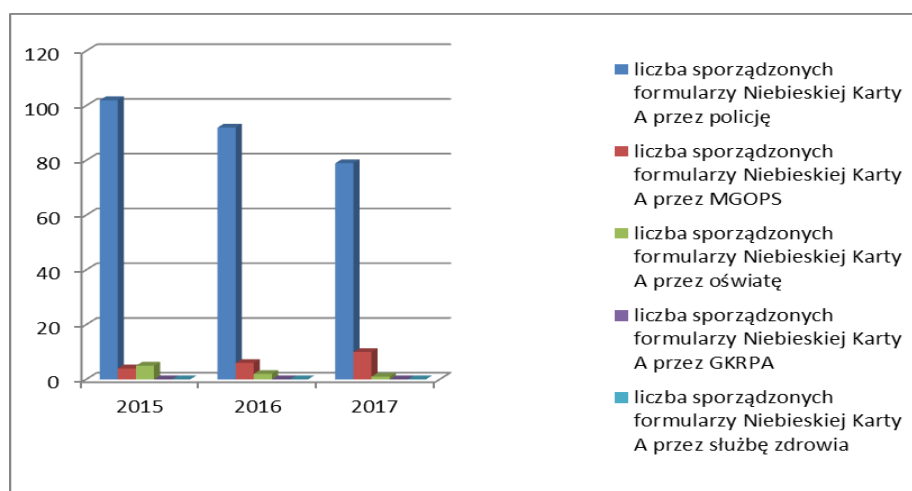
W latach 2015-2016 roku obserwowalny jest wzrost liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”. Świadczyć to może o coraz większej świadomości w wykorzystaniu tej formy interwencji w zakresie walki z problemem przemocy w rodzinie. Wzrost liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty” obserwowalny jest zarówno na terenie miasta (87 kart w 2015 i 93 kart w 2016) jak i w sołectwach: Radziszów, Wola Radziszowska (odpowiednio 16 i 19, 11 i 13). Natomiast w 2017 roku zauważyć można znaczny spadek w stosunku do 2015 roku liczby rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”, co może świadczyć o większym zaangażowaniu i skuteczności podejmowanych działań.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieskie Karty” (Dz. U. Nr 209, poz. 1245) w latach 2015-2017 roku sporządzonych Niebieskich Kart formularz A przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów wszczynających procedurę było 500.

Z danych uzyskanych z Komisariatu Policji w Skawinie wynika, że w 2015 roku zostało sporządzonych formularzy „Niebieskie Karty A” w wyniku interwencji policji – 102, w 2016 roku - sporządzono 92 „Niebieskie Karty”, natomiast w 2017 roku - sporządzono 83 „Niebieskie Karty”. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie w związku z realizacją procedury „Niebieskie Karty” w 2015 roku sporządził 4 „Niebieskie Karty”, w 2016 roku założył 6 „Niebieskich Kart”, a w 2017 roku przez MGOPS zostało sporządzonych 10 „Niebieskich Kart”. Natomiast z analizy danych dostarczonych przez placówki oświatowe w Skawinie wynika, że w okresie od 2015 – 2017 na terenie szkół były odnotowane zgłoszenia dotyczące przemocy wobec małoletnich. W 2015 roku zostało sporządzonych 5 formularzy „Niebieskiej Karty, w 2016 roku sporządzono 2 „Niebieskie Karty”, natomiast w 2017 roku została sporządzona tylko 1 „Niebieska Karta”

Udział przedstawicieli podmiotów uprawnionych do wdrażania procedury w poszczególnych latach obrazuje poniższy wykres.

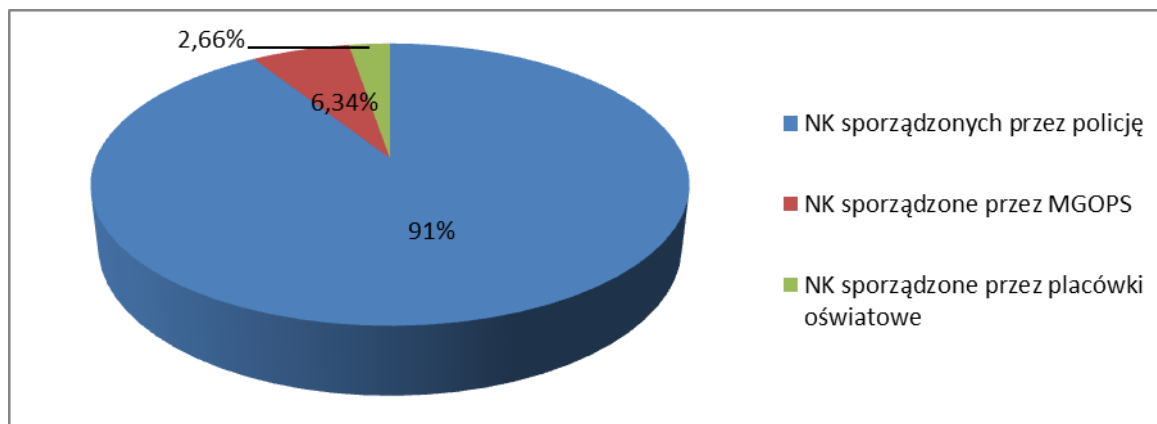
Wykres nr 1. Liczba wszczętych procedur „ Niebieskich Kart” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów gminy Skawina w latach 2015- 2017 roku.

Źródło: Dane statystyczne Komisariatu Policji w Skawinie i Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skawinie

Z przedstawionych powyżej danych wynika, że na przestrzeni lat 2015-2017 instytucją, która najczęściej uruchamiała procedurę „Niebieskie Karty” była Policja 91% a na drugim miejscu procedurę uruchamiali przedstawiciele pomocy społecznej 6,34%. Do sporadycznych przypadków należało uruchomienie procedury przez oświatę 2,66%. Natomiast w latach 2015 -2017 przez przedstawiciele służby zdrowia i gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych nie została wszczęta żadna procedura „Niebieskiej Karty”.

Wykres nr 2. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” przez przedstawiciele poszczególnych podmiotów gminy Skawina w latach 2015- 2017 roku.

Źródło: dane statystyczne MGOPS w Skawinie.

Liczba sporządzanych w MGOPS w Skawinie „Niebieskich Kart” jest mniejsza od liczby sporządzanych przez Policję, gdyż najczęściej w sytuacji gorącej przemocy osoby pokrzywdzone dzwonią na Policję z prośbą o interwencję i to właśnie policja jest pierwszą instytucją reagującą na przemoc w rodzinie i wszczynająca procedurę „Niebieskie Karty”, a następnie o zaistniałej sytuacji informowany jest MGOPS, który zapewnia obsługę organizacyjno-techniczną Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie i powołuje grupy robocze.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami zostały wszczęte procedury „Niebieskiej Karty”, w których małoletnie dzieci były podejrzane, iż doznają przemocy w rodzinie. W jednym przypadku procedura została wszczęta w sytuacji, w której to małoletni został wskazany, jako osoba, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc.

Należy podkreślić, że prezentowane dane nie odzwierciedlają w pełni skali zjawiska przemocy w Gminie Skawina. Zdarza się, że osoby doznające przemocy w rodzinie, kierowane różnymi przekonaniami i obawami, nie ujawniają tego problemu, nie informują o tym odpowiednich instytucji.

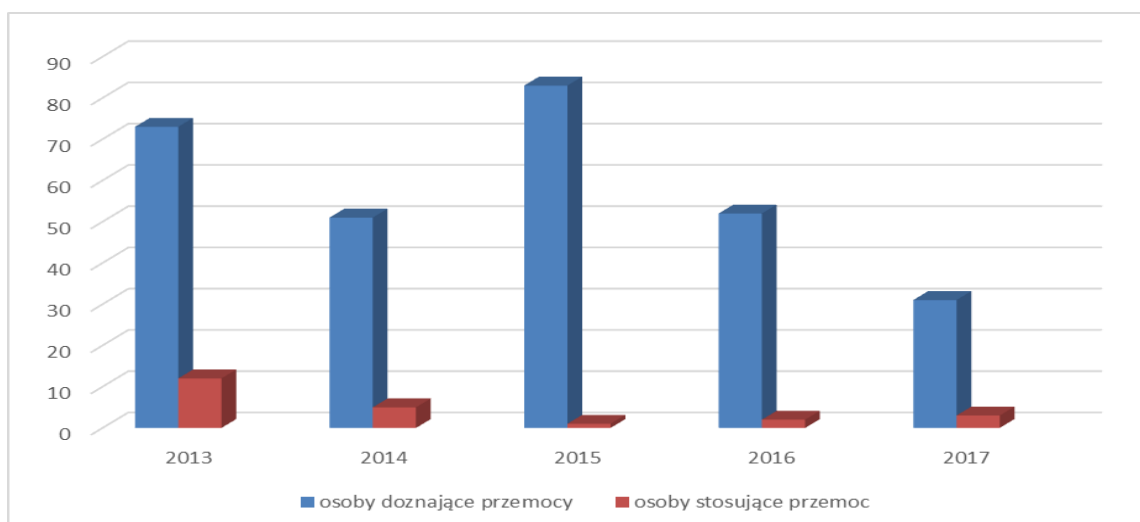
Dzieci pochodzące z rodzin, w których prowadzono procedurę zostały objęte pomocą psychologiczno – pedagogiczną na terenie szkół, a rodzice otrzymali wsparcie w formie rozmowy i konsultacji od szkolnych specjalistów. Na terenie placówek oświatowych w Skawinie były podejmowane działania profilaktyczne mające na celu zapobieganie przemocy w rodzinie poprzez:

- uświadamianie uczniom, że przemoc narusza podstawowe prawo każdego człowieka, prawo do życia w poczuciu bezpieczeństwa i powoduje poważne psychologiczne konsekwencje, które rzutują na całe dorosłe życie człowieka;
- podkreślenie, że przemoc sama się nie kończy i wymaga interwencji;
- wskazanie gdzie szukać pomocy dla osób doznających przemocy;
- zwrócenie uwagi jak ważne jest, aby nikt nie był obojętny na akty przemocy, mające miejsce w jego otoczeniu, ponieważ „przemoc karmi się milczeniem”.

Ponadto działaniami byli również objęci rodzice jak i nauczyciele w celu uświadamiania, że przemoc może istnieć w każdym środowisku, w którym funkcjonuje dziecko.

Od 2010 roku na terenie Skawiny funkcjonuje Centrum Wspierania Rodziny, które powstało z przekształcenia Punktu Konsultacyjnego dla Rodzin w Kryzysie. W CWR świadczona jest pomoc specjalistyczna - psychologiczna, terapeutyczna i prawna. Tam głównie kierowane są osoby dotknięte problemem przemocy w rodzinie i obejmowane kompleksową pomocą, zarówno w formie konsultacji indywidualnych jak i wsparciem grupowym. W okresie od 2013 – 2016 z pomocy psychologów i terapeuty, w tym z telefonu wsparcia skorzystało: w 2013 r. 580 osób, w 2014 roku skorzystało z poradnictwa 559 osób, w 2015 roku 567 osób, w tym 10 dzieci, natomiast w 2016 roku z poradnictwa specjalistycznego skorzystało 514 osób, w tym 9 dzieci. Analizując dane z Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie wynika, że z konsultacji specjalistycznych w 2013 roku skorzystało 73 osoby doznające przemocy w rodzinie i 12 osób stosujących przemoc, w 2014 roku z pomocy skorzystało 51 osób doznających przemocy i 5 osób stosujących przemoc, w 2015 roku skorzystało 83 osób doznających przemocy i 1 osoba stosująca przemoc, a w 2016 roku analogicznie 52 i 2 osoby, natomiast w 2017 roku skorzystało 31 osób doznających przemocy i 3 osoby stosujące przemoc.

Wykres nr 3. Liczba osób korzystających z pomocy specjalistycznej CWR

Źródło: dane statystyczne Urząd Miasta i Gminy w Skawinie, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie.

W ostatnich latach znacząco wzrosła liczba osób szukających pomocy w instytucjach zlokalizowanych na terenie naszej gminy. Największe zainteresowanie mieszkańców Gminy Skawina w Centrum Wspierania Rodziny dotyczy konsultacji prawnych, psychologicznych i psychoterapeutycznych. Zgłaszane problemy obejmowały przede wszystkim sferę problemu uzależnienia (w szczególności uzależnienia od alkoholu), przemocy domowej, konfliktów rodzinnych, ale również problemu uzależnienia od substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”). Liczbę porad specjalistycznych udzielonych w Centrum Wspierania Rodziny przedstawia tabela nr 2, tabela nr 3 oraz tabela nr 4.

Tabela 2. Liczba porad udzielonych w CWR w latach 2013 – 2016.

L.P.	Rodzaj konsultacji	Liczba porad udzielonych w CWR			
		2013 rok	2014 rok	2015 rok	2016 rok
1.	Psycholog/terapeuta uzależnień, w tym „Telefon Wsparcia”	1599	1513	1313 + 153 telefon Wsparcia	1302 +141 telefon Wsparcia
2.	Prawnik	1240 porad	3 462 porad	3 830 porad	3380 porad
		230 pism procesowych	418 pism procesowych	433 pism procesowych	412 pism procesowych
		w tym, udzielono porad prawnych: • 137 osobom doznającym przemocy w rodzinie	w tym, udzielono porad prawnych: • 374 osobom doznającym przemocy w rodzinie • 8 sprawcom przemocy • 11 świadkom przemocy	w tym, udzielono porad prawnych: • 348 osobom doznającym przemocy w rodzinie • 13 sprawcom przemocy	w tym, udzielono porad prawnych: • 243 osobom doznającym przemocy w rodzinie • 0 sprawcom przemocy

Źródło: Dane Urząd Miasta i Gminy w Skawinie, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie.

Tabela 3. Liczba konsultacji specjalistycznych udzielonych w Centrum Wspierania Rodziny w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016r.

Wyszczególnienie:	Liczba osób			Liczba udzielonych porad
	kobiety	mężczyźni	dzieci	
Ogólna liczba osób korzystających z pomocy psychologów i terapeuty w CWR w tym „Telefon Wsparcia”	312	193	9	1302
Liczba osób korzystających z pomocy psychologa/terapeuty oraz udzielonych im porad w poszczególnych kategoriach klientów/problemów: UZALEŻNIENIA				
1. Osoby z problemem alkoholowym (uzależnienie od alkoholu)	38	103	0	514
2. Osoby będące w relacji z osobą uzależnioną - obciążone tą sytuacją (w tym osoby współuzależnione i DDA)	69	2	0	161
3. Osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”)	4	10	4	34
4. Osoby będące w relacji z osobą uzależnioną od substancji psychoaktywnych (narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”)	8	1	0	9
5. Osoby, których zachowania mają cechy uzależnienia (hazard, Internet i inne)	3	4	2	21
6. Osoby będące w relacji z osobą której zachowania mają cechy uzależnienia (hazard, Internet i inne)	10	0	0	28
7. Ofiary przemocy w rodzinie	50	1	1	83
8. Sprawcy przemocy w rodzinie	0	2	0	6
9. Świadkowie przemocy	7	0	0	26
10. Kryzys w związku partnerskim	22		0	53
11. Kryzys rodziny (konflikty, trudności wychowawcze, rozkład pożycia)	50	23	1	120
12. Osoby niewydolne opiekuńczo, wychowawczo	10	3	0	19
13. Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną	57	27	1	189
14. Zaburzenia nastroju (zaburzenia depresyjne)	28	9	0	97

Źródło: Dane Urząd Miasta i Gminy w Skawinie, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie.

Tabela 4. Liczba konsultacji specjalistycznych udzielonych w Centrum Wspierania Rodziny w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2017r.

Wyszczególnienie:	Liczba osób			Liczba udzielonych porad
	kobiety	mężczyźni	dzieci	
Ogólna liczba osób korzystających z pomocy psychologów i terapeutów w CWR w tym „Telefon Wsparcia”	290	187	20	1375
Liczba osób korzystających z pomocy psychologa/terapeuty oraz udzielonych im porad w poszczególnych kategoriach klientów/problemów: UZALEŻNIENIA				
1. Osoby z problemem alkoholowym (<i>uzależnienie od alkoholu</i>)	20	80	0	450
2. Osoby będące w relacji z osobą uzależnioną - obciążone tą sytuacją (<i>w tym osoby współuzależnione i DDA</i>)	75	6	0	188
3. Osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych (<i>narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”</i>)	5	8	9	45
4. Osoby będące w relacji z osobą uzależnioną od substancji psychoaktywnych (<i>narkotyków, leków i innych np. tzw. „dopalaczy”</i>)	11	5	0	23
5. Osoby, których zachowania mają cechy uzależnienia (<i>hazard, Internet i inne</i>)	4	2	2	10
6. Osoby będące w relacji z osobą której zachowania mają cechy uzależnienia (<i>hazard, Internet i inne</i>)	8	0	0	15
7. Ofiary przemocy w rodzinie	38	0	0	59
8. Sprawcy przemocy w rodzinie	2	2	0	10
9. Świadkowie przemocy	10	1	0	33
10. Kryzys w związku partnerskim	24	15	0	71
11. Kryzys rodziny (konflikty, trudności wychowawcze, rozkład pożycia)	53	27	5	109
12. Osoby niewydolne opiekuńczo, wychowawczo	8	1	0	13
13. Zaburzenia nerwicowe, związane ze stresem i pod postacią somatyczną	70	27	4	207
14. Zaburzenia nastroju (zaburzenia depresyjne)	25	11	0	126

Źródło: Dane Urząd Miasta i Gminy w Skawinie, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie.

Jak przedstawiają powyższe tabele w 2015 roku psychologowie oraz terapeuta uzależnień dyżurujący w CWR Skawina udzielili łącznie 1446 porad wraz z telefonem wsparcia, w 2016 roku 1443 porady. Natomiast w 2017 roku liczba udzielonych porad przez terapeutę i psychologów w CWR Skawina to 1375, a tym samym zauważa się niewielki spadek liczby osób korzystających z porad CWR.

W Centrum Wspierania Rodziny pełni dyżury prawnik, który udziela porad prawnych z zakresu: prawa cywilnego, prawa rodzinnego, pomocy społecznej, prawa karnego, prawa pracy, prawa spółdzielczego, prawa administracyjnego oraz innych dziedzin prawa, włączając w to również pomoc przy pisaniu pism procesowych. Konieczne jest wskazanie, iż często występuje sytuacja, w której jedna osoba przychodzi z kilkoma problemami z zakresu różnych dziedzin czy gałęzi prawa. Często ma miejsce sytuacja, że jedna osoba przychodzi po porady kilkakrotnie, co ma miejsce w czasie toczącego się postępowania np. sądowego czy też administracyjnego. Rozkład liczbowy osób korzystających z porad prawnych w latach 2013 - 2017 przedstawia tabela nr 2 i tabela nr 5.

Tabela 5. Liczba porad prawnych udzielonych w CWR w 2017 roku.

Osoby, które uzyskały pomoc prawną w związku z przemocą w rodzinie	Liczba osób	Liczba porad
Osoby doznające przemocy	38	59
Sprawcy przemocy	2	10
Świadkowie przemocy	10	33

Źródło: Dane Urząd Miasta i Gminy w Skawinie, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie.

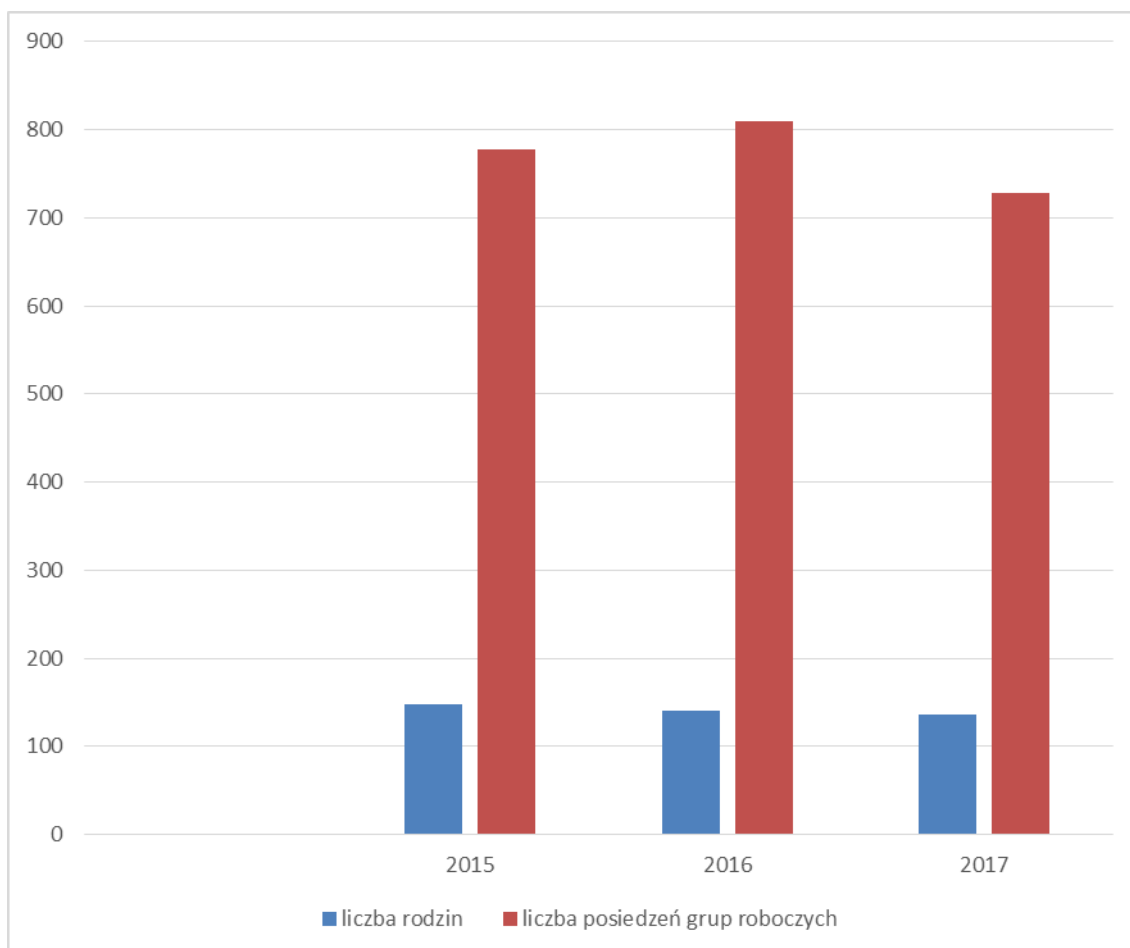
Odkąd w Skawinie funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na bieżąco istnieje możliwość stałego obserwowania zjawiska przemocy, sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy, poprzez diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie. Promowanie działań i inicjatyw lokalnych mających na celu kształtowanie właściwych postaw społecznych wobec zjawiska przemocy w rodzinie, podejmowanie działań edukacyjno-informacyjnych o zasobach lokalnych w obszarze przeciwdziałania przemocy oraz dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Należy pamiętać, że liczba odnotowanych przypadków przemocy nie odzwierciedla rzeczywistej sytuacji, problem ten dotyczy znacznie większej liczby rodzin.

Do tego dochodzi też problem alkoholizmu, który wpływa na wzrost zachowań agresywnych.

W 2015 roku w związku z wszczęciem procedury „Niebieskiej Karty” powołano w celu rozwiązywania indywidualnych przypadków przemocy w rodzinie grupy robocze w 142 rodzinach, w ramach, których odbyło się 778 spotkań członków grup roboczych. W 2016 roku grupy robocze objęły swoim działaniem 154 rodziny i odbyło się 809 spotkań członków grup roboczych, natomiast w 2017 roku w 136 rodzinach w ramach działań grup roboczych odbyło się około 779 spotkań.

Wykres nr 4. Liczba rodzin objętych pomocą w ramach grup roboczych.

Źródło: dane statystyczne MGOPS w Skawinie.

W ramach działań Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych podejmowane są działania polegające w szczególności na diagnozowaniu przemocy w rodzinie, podejmowaniu działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku, inicjowaniu interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie, rozpowszechnieniu informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym oraz inicjowaniu działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Na przestrzeni lat 2015-2017 odbyło się 12 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, podczas których diagnozowano skalę zjawiska przemocy w rodzinach, ale również przemocy rówieśniczej. Dokonywano oceny istniejących zasobów, przydatnych do walki ze zjawiskiem

przemocy w rodzinie. Ponadto monitorowano skalę przemocy na podstawie danych uzyskanych od koordynatora procedury „Niebieskie Karty”, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie oraz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

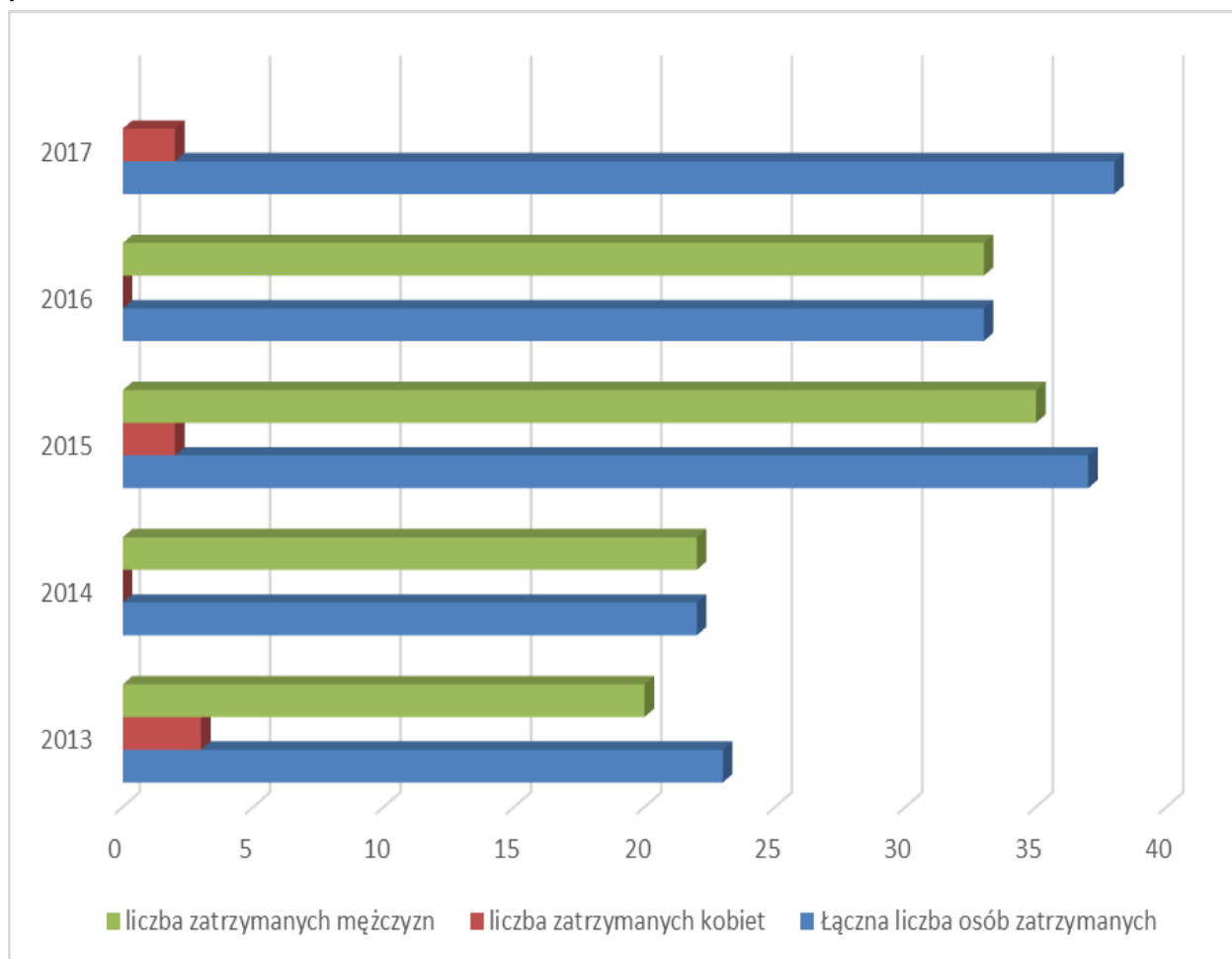
Tabela 6. Działania podejmowane przez Policję, Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze.

Lp		2015	2016	2017
1.	Liczba ZI	4	4	4
2.	Liczba zatrzymań sprawców przemocy w rodzinie	22	33	38
3.	Liczba osób przystępujących do uczestnictwa w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	5 osób zadeklarowało udział, 3 rozpoczęły udział	7 osób zadeklarowało udział w programie	9 osób zadeklarowało udział w programie
4.	Liczba osób, które ukończyły programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych	0	3 osoby dostarczyły zaświadczenie o ukończonym programie	2 osoby dostarczyły zaświadczenie o ukończonym programie
5.	Liczba osób które przystąpiły do programów psychologiczno-terapeutycznych	17	17	0
6.	Liczba osób, które ukończyły programy psychologiczno-terapeutyczne	17	17	0

Źródło: Dane statystyczne z Komisariatu Policji w Skawinie i MGOPS Skawina

Z danych uzyskanych z Komisariatu Policji w Skawinie wynika, że w 2013 roku zatrzymanych, podejrzanych o popełnienie przestępstwa z art. 207 kk, (czyli za znęcanie się nad rodziną) było łącznie 23 osoby (20 mężczyzn i 3 kobiety), w 2014 roku 22 osoby (22 mężczyzn) a w 2015 roku 37 osób (35 mężczyzn i 2 kobiety), w 2016 roku zatrzymanych było 33 osoby (33 mężczyzn), natomiast w 2017 roku zatrzymanych było 38 osób (36 mężczyzn i 2 kobiety). Analizując dane statystyczne Komisariatu Policji w Skawinie widać, że liczba spraw o przestępstwo z ww. artykułu znacząco wzrosła w ostatnich trzech latach.

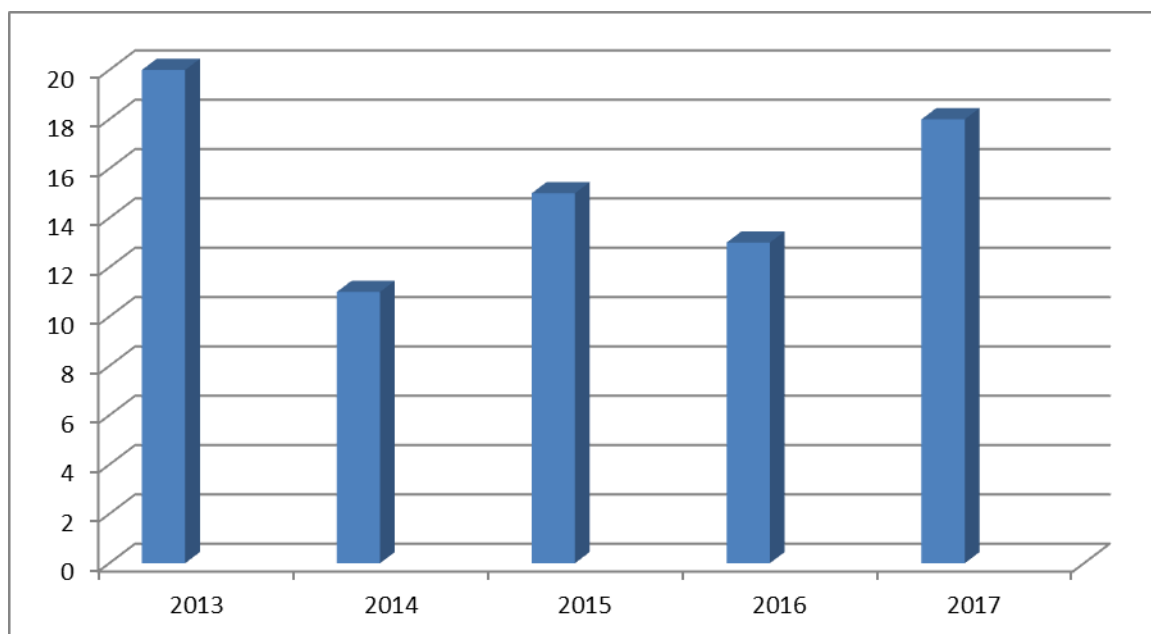
Wykres nr 5. Liczba osób zatrzymanych z art.207 KK.

Źródło: Dane statystyczne Komisariatu Policji w Skawinie

Według danych statystycznych z Komisariatu Policji w Skawinie w 2013 roku ilość osób, wobec których został skierowany akt oskarżenia za przestępstwo z art. 207 kk łącznie wynosiła 20 osób, w 2014 roku 11 osób, natomiast w 2015 roku 15 osób, a w 2016 roku takich aktów oskarżenia zostało skierowanych 13, natomiast w 2017 roku skierowano 18 aktów oskarżenia. Analizując dane z Komisariatu Policji w Skawinie można zauważyć, że liczba osób, wobec których został skierowany akt oskarżenia na przestrzeni lat 2013-2017 utrzymuje się na tym samym poziomie.

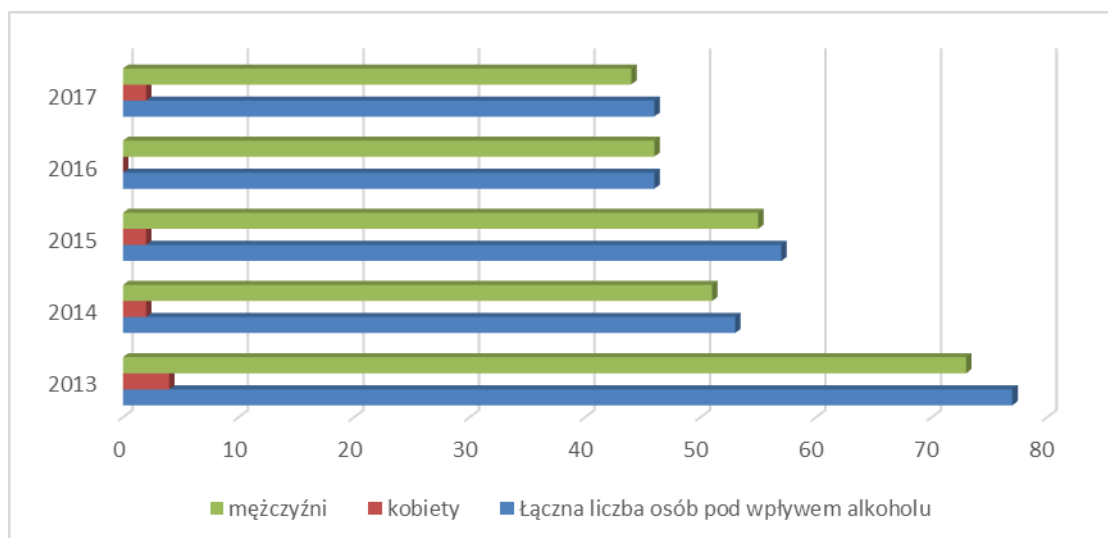
Wykres nr 6. Liczba osób wobec których został skierowany akt oskarżenia z art. 207 KK.

Źródło: dane statystyczne Komisariatu Policji w Skawinie

W 2013 roku liczba zatrzymanych osób, podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie będących pod wpływem alkoholu było łącznie 77 (73 mężczyzn i 4 kobiety) w 2014 roku 53 (51 mężczyzn i 2 kobiety) a w 2015 roku 57 (55 mężczyzn i 5 kobiet), w 2016 roku zatrzymanych było 46 (46 mężczyzn). Analizując dane statystyczne Komisariatu Policji w Skawinie można stwierdzić, że liczba osób, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, będących pod wpływem alkoholu na przestrzeni lat 2013-2017 w znacznym stopniu maleje.

Wykres nr 7. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy, będących pod wpływem alkoholu.

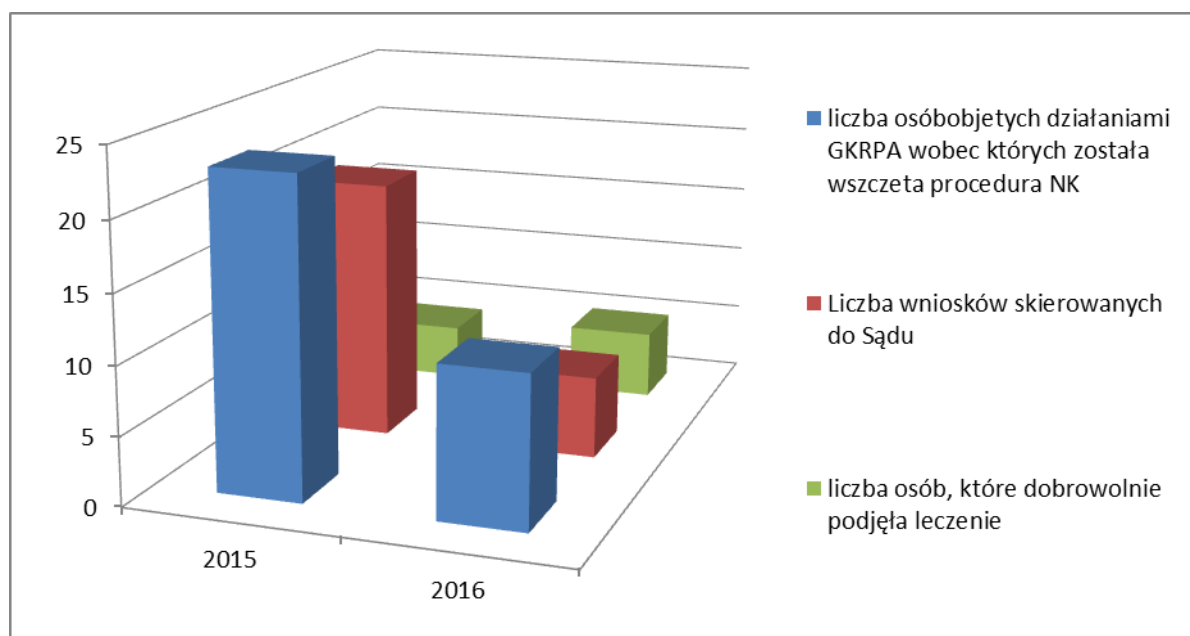

Źródło: dane statystyczne Komisariatu Policji w Skawinie

Z analizy dokumentów, w których przemoc została zarejestrowana wynika, że sprawcą, w większości przypadków, był mężczyzna. W rodzinach tych występował problem alkoholowy oraz inne związane z nim problemy. Ofiarami przemocy były kobiety i w znacznie mniejszym stopniu dzieci.

Z analizy danych uzyskanych z Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skawinie wynika, że w 2015 wobec 23 osób objętych działaniami GKRPA była prowadzona lub jest nadal procedura „Niebieskie Karty”, w tym wobec 19 osób został skierowany wniosek do Sądu w sprawie zobowiązania do leczenia odwykowego a 4 osoby podjęły dobrowolne leczenie. Natomiast w 2016 roku analogicznie wobec 11 osób objętych działaniami GKRPA była lub jest nadal prowadzona procedura „Niebieskie Karty”, w tym wobec 6 osób został skierowany wniosek do Sądu w sprawie zobowiązania do leczenia odwykowego, a 5 osób podjęło dobrowolne leczenie.

Wykres nr 8. Liczba osób objętych działaniami GKRPA, wobec których została wszczęta procedura Niebieskiej Karty w latach 2015-2016

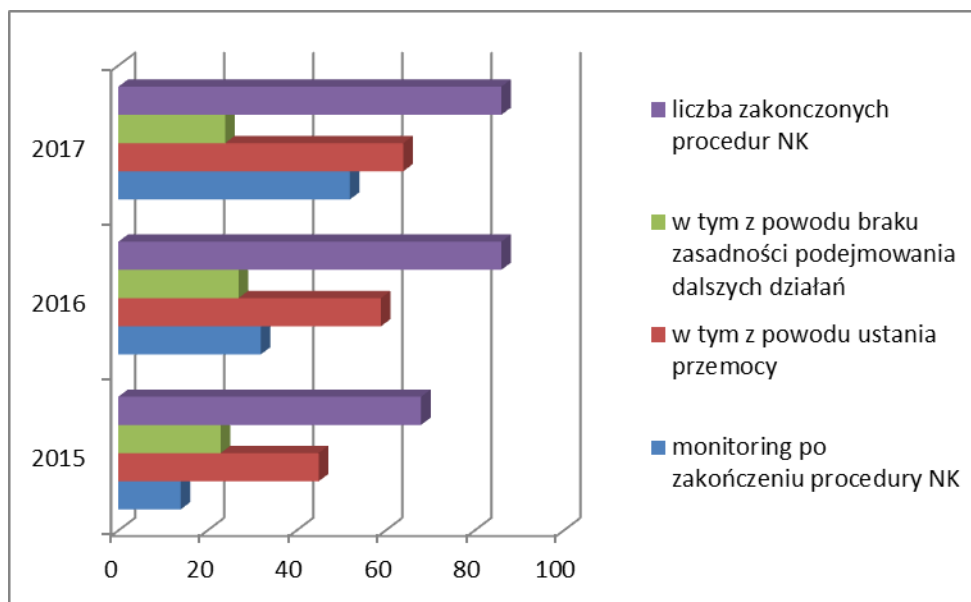

Źródło: Dane statystyczne GKRPA w Skawinie.

W 2015 roku zakończono procedurę w 68 rodzinach w tym w 45 z powodu ustania przemocy w rodzinie, a w 23 z powodu braku zasadności podejmowania dalszych działań. W 2016 roku zakończono 86 procedur „Niebieskie Karty” i analogicznie w 59 rodzinach z powodu ustania przemocy w rodzinie i 27 rodzinach z powodu braku zasadności podejmowania dalszych działań. Natomiast w 2017 roku procedurę „ Niebieskiej Karty” zakończono w 88 rodzinach, w tym z powodu ustania przemocy w 64 rodzinach, a z powodu braku zasadności podejmowania dalszych działań w 24 rodzinach. Zakończenie procedury kończy pracę grupy roboczej, ale nie oznacza zakończenia współpracy z daną rodziną – podmioty w ramach swoich kompetencji i obowiązków świadczą pomoc w zakresie socjalnym, psychologicznym, prawnym, finansowym i innym. W związku z zakończeniem procedury „Niebieskie Karty”, po wyrażeniu zgody przez rodzinę, został wprowadzony

monitoring w celu sprawdzania stanu bezpieczeństwa domowników i tak w 2015 roku w 14 rodzinach, a w 2016 roku wprowadzono monitoring w 32 rodzinach, natomiast do w 2017 roku prowadzono monitoring w 52 rodzinach.

Wykres nr 9. Liczba zakończonych procedur NK i wprowadzonych monitoringów.

Źródło: Dane statystyczne MGOPS w Skawinie.

Rozdział 6 Zasoby instytucjonalne i kadrowe.

§ 6

Od 2011 roku na terenie Skawiny funkcjonuje Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy, którego głównym celem jest podejmowanie działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W skład Zespołu wchodzi 25 przedstawicieli instytucji z terenu Skawiny: Sekretarz Gminy Skawina, Pełnomocnik Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii w Skawinie, przedstawiciele Wydziału Edukacji, Zdrowia i Kultury Urzędu Miasta i Gminy w Skawinie, przedstawiciele Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skawinie, przedstawiciele Komisariatu Policji w Skawinie, przedstawiciele Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Karnych w Sądzie Rejonowym w Wieliczce, przedstawiciel I Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej do Wykonywania Orzeczeń w Sprawach Rodzinnych i Nieletnich w Sądzie Rejonowym dla Krakowa – Podgórze w Krakowie, przedstawiciele Straży Miejskiej w Skawinie, przedstawiciele Specjalistycznej Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Skawinie, przedstawiciele Przychodni Zdrowia w Skawinie, przedstawiciele Pogotowia Ratunkowego w Skawinie, przedstawiciele GKRPA, przedstawiciel Stowarzyszenia Pomocy Osobom Niepełnosprawnym i Ich Rodzinom „Kruszynki”. Zespół spotyka się cyklicznie i zajmuje się głównie diagnozowaniem problemu przemocy na terenie Gminy, inicjuje podejmowanie działań wobec rodzin dotkniętych problemem przemocy.

W Skawinie znajduje się Komisariat Policji, w którego strukturach mieści się Kierownik Rewiru Dzielnicowych, pod którego bezpośrednio podlega Rewir Dzielnicowych. Dzielnicowi odpowiedzialni są w dużej mierze za działania prewencyjne, czyli zapobieganie m.in. problemowi przemocy domowej, ale także zaangażowani są w prowadzenie procedury „Niebieskie Karty” i współpracę z innymi instytucjami i osobami zajmującymi się ogólnie rozumianą pomocą osobom i rodzinom znajdującym się w kryzysie.

Osoby z terenu Gminy, które znalazły się w trudnej sytuacji mają możliwość skorzystania z pomocy Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Pracownicy socjalni realizują zadania pomocowe, jak również udzielają wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie. Do zadań pracownika socjalnego w ramach procedury „Niebieskie Karty” należy w szczególności:

1. Diagnozowanie sytuacji i potrzeb osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
2. Udzielanie kompleksowych informacji o:
 - 1) możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
 - 2) formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc;
 - 3) możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
3. Organizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
4. Zapewnianie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienia w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie;
5. Prowadzenie rozmów z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informowanie tych osób o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziału w programach oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

W przypadku konieczności zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsca bezpiecznego schronienia w ośrodkach wsparcia pracownik socjalny właściwy dla miejsca zamieszkania osoby doznającej przemocy w rodzinie, koordynator ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie lub kierownik MGOPS informuje osobę dotkniętą przemocą o przysługujących jej prawach, możliwości skorzystania z pomocy w formie tymczasowego schronienia, a także poradnictwa specjalistycznego. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie mogą uzyskać pomoc w postaci miejsca bezpiecznego schronienia w ośrodkach wsparcia oraz poradnictwa specjalistycznego, z uwagi jednak na incydentalny charakter zapotrzebowania na wsparcie w postaci schronienia gmina korzysta z zasobów ościennych Powiatów.

Członkowie grupy roboczej przy współpracy z osobą doznającą przemocy i osobą stosującą przemoc opracowują plan działania i pomocy dla rodziny. Monitorują działania zaplanowane w indywidualnym planie pomocy. Członkowie grupy roboczej motywują osobę do zmian obecnej sytuacji udzielając wsparcia i dążą do zwiększenia u ww. osoby poczucia sprawstwa, tak, aby była gotowa samodzielnie podejmować działania w celu zatrzymania przemocy w rodzinie.

Wśród zasobów kadrowych realizujących działania przeciwdziałania przemocy należy wymienić stanowisko Pełnomocnika Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii, do którego obok zadań między innymi z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii, współpracy z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, należy organizowanie i koordynowanie działań oraz współpraca z instytucjami, organizacjami i osobami fizycznymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skawinie powoływana jest przez Burmistrza na podstawie określonych ustaw i ma charakter społeczny. Do jej głównych zadań należy m.in.: inicjowanie działań interwencyjnych i profilaktycznych w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i innych uzależnień. Komisja uprawniona jest do podejmowania czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu, obowiązku poddania się leczeniu w wybranym zakładzie leczenia odwykowego. Poza tym GKRPA ma za zadanie inicjowanie działań na rzecz zwiększenia dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych, inicjowanie pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie, wobec rodzin, w których występują problemy alkoholowe i inne uzależnienia, inicjowanie innych przedsięwzięć z zakresu rozwiązywania problemów uzależnień, opiniowanie, wdrażanie i koordynacja środowiskowych programów profilaktycznych.

Na terenie Gminy Skawina działa wspomniane już Centrum Wspierania Rodziny, które jest placówką wpisaną w struktury organizacyjne Urzędu Miasta i Gminy Skawina. Centrum Wspierania Rodziny ma charakter międzyinstytucjonalny i wielospecjalistyczny. Jest odpowiedzią na potrzebę zapewnienia mieszkańcom Gminy Skawina dostępu do porad specjalistów wspierających prawidłowe funkcjonowanie rodziny. W Centrum Wspierania Rodziny można skorzystać z pomocy od poniedziałku do piątku, również w godzinach popołudniowych. Dyżurują w nim psychologowie i terapeuta uzależnień, istnieje także możliwość skorzystania z bezpłatnej porady prawnej dla klientów CWR. Z pomocy w Centrum mogą skorzystać wszystkie osoby z terenu Gminy Skawina, które znalazły się w sytuacji kryzysowej, m.in. osoby dotknięte problemem przemocy (osoby doznające przemocy, osoby stosujące przemoc i świadkowie przemocy).

Na terenie naszego miasta istnieje Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, w której zatrudnieni są pedagodzy i psycholodzy świadczący pomoc m.in. w postaci diagnostyki psychologicznej i pedagogicznej, poradnictwa psychologicznego, psychoterapii indywidualnej dziecka, psychoterapii grupowej dzieci i młodzieży.

W Skawińskich szkołach zatrudnieni są pedagodzy, psychologowie, którzy obejmują swoimi oddziaływaniami profilaktyczno-wychowawczymi dzieci i młodzież z terenu szkoły, a także kontaktują się z ich rodzicami w celu rozwiązywania zaistniałych problemów.

Na terenie Skawiny funkcjonuje również filia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie – Oddział w Skawinie. PCPR podejmuje działania w kierunku prowadzenia programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie jak również działania zmierzające do przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez specjalistyczną pomoc: psychologiczną, mediacje, terapie rodzin przy współpracy z fundacją Pro-Familia. Wychodząc naprzeciw potrzebie bezpłatnego specjalistycznego wsparcia dla rodzin i indywidualnych osób szukających pomocy w PCPR można uzyskać również pomoc prawną.

Rozdział 7

Rekomendacja do działań

§ 7

W związku z przeprowadzoną diagnozą w obszarze problematyki przemocy w rodzinie należy wziąć pod uwagę następujące kwestie:

1. Konieczność prowadzenia kampanii społecznych informujących o możliwości uzyskania wsparcia, a tym samym zwiększenie świadomości na temat przemocy w rodzinie wśród mieszkańców;
2. Prowadzenie działań profilaktycznych poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą;
3. Prowadzenie działań profilaktycznych wśród młodzieży w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
4. Propagowanie właściwych postaw społecznych i rodzicielskich wolnych od przemocy;
5. Kontynuowanie i dostosowywanie oferty pomocowej skierowanej do osób dotkniętych problemem przemocy w rodzinie do aktualnych potrzeb;
6. Zwiększenie oferty pomocowej zwłaszcza w zakresie działań ukierunkowanych na sprawców przemocy w rodzinie poprzez prowadzenie stałego systemu działań korekcyjnych i ścisłą współpracę sądów i prokuratury;
7. Podnoszenie kompetencji osób działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
8. Konieczność dalszego usprawniania współpracy pomiędzy instytucjami działającymi w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Rozdział 8

Cele programu

§ 8

Głównym celem Programu jest zwiększenie skuteczności pomocy osobom uwikłanym w przemoc oraz zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Skawina.

Cel główny będzie realizowany przez:

1. Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie i podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przemocy w rodzinie poprzez działania uprzedzające tj.: diagnozujące, informacyjne, edukacyjne, kierowane do ogółu społeczeństwa, a także do osób pracujących z ofiarami i sprawcami przemocy w rodzinie;
2. Podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie poprzez działania interwencyjne tj.: opiekuńcze i terapeutyczne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie oraz pouczające i izolujące, kierowane do sprawców przemocy w rodzinie;
3. Oddziaływania na sprawców przemocy w rodzinie poprzez działania korekcyjno-edukacyjne;
4. Udzielanie profesjonalnej pomocy ofiarom przemocy w rodzinie poprzez działania wspierające tj.: psychologiczne, pedagogiczne, terapeutyczne i inne, kierowane do ofiar przemocy w rodzinie.

Ad.1 Działania uprzedzające

1) strategie diagnozujące

Cel: Badanie skali przemocy w rodzinie na terenie Skawiny.

Kierunki działań:

- a) zebranie informacji od instytucji (MGOPS, KP, UMiG/CWR, GKRPA) na temat rozmiarów zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Skawina;
- b) bieżąca analiza rodzaju istniejącej infrastruktury instytucji pomagających osobom uwikłanym w przemoc w rodzinie na terenie gminy Skawina;

Podmioty realizujące strategie diagnozujące: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skawinie, Pełnomocnik Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie.

2) strategie informacyjne

Cel: Podnoszenie wiedzy społeczności lokalnej, w tym zainteresowanych służb, na temat zjawiska przemocy w rodzinie oraz zmiana postrzegania przez mieszkańców gminy Skawina problemu przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

- a) przeprowadzenie kampanii uwrażliwiających mieszkańców Gminy Skawina na problem przemocy w rodzinie;
- b) organizowanie konferencji na temat przemocy w rodzinie;
- c) prowadzenie działań informacyjnych skierowanych do społeczności lokalnej min. na temat możliwości skorzystania z pomocy specjalistów m.in przy wykorzystaniu stron internetowych i lokalnych mediów;
- d) rozpowszechnianie na terenie Skawiny materiałów informacyjnych o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach przemocy w rodzinie.

Podmioty realizujące strategie informacyjne: Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skawinie, Komisariat Policji w Skawinie, Pełnomocnik Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie.

3) strategie edukacyjne

Cel: wzmacnianie kompetencji zawodowych oraz przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu osób realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, podejmowanie działań profilaktycznych w celu zapobiegania problemowi przemocy w rodzinie, podnoszenie kompetencji pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, nauczycieli, policjantów służby zdrowia, upowszechnianie informacji i edukacja w zakresie możliwości i form udzielania pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie;

Kierunki działań:

- a) organizowanie szkoleń dostarczających wiedzy i umiejętności z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym umiejętności pierwszego kontaktu, konstruowania planu pomocy, interwencji, współpracy interdyscyplinarnej i motywowania do zmiany;
- b) zapewnienie osobom zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie dostępu do specjalistycznej literatury;
- c) przygotowanie potrzeb szkoleniowych następujących grup pracowników: Policji, służby zdrowia, pracowników socjalnych, przedstawicieli Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nauczycieli, pedagogów szkolnych i psychologów, terapeutów, kuratorów sądowych, innych osób pracujących na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie wchodzących w lokalny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- d) prowadzenie w szkołach działań profilaktycznych (kampanii, konkursów, zajęć edukacyjnych itp.) mających na celu podniesienie świadomości uczniów na temat zagrożeń płynących z przemocy, mechanizmów powstawania przemocy domowej i możliwości jej zapobiegania oraz propagujących zachowania sprzyjające pozytywnym relacjom w rodzinie;
- e) prowadzenie edukacji wśród dzieci i młodzieży w zakresie specyfiki konfliktu, radzenia sobie ze stresem i agresją własną i innych;
- f) organizowanie zajęć psychoedukacyjnych dla rodziców na temat wychowania bez przemocy.

Podmioty realizujące strategie edukacyjne: Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skawinie, Komisariat Policji w Skawinie, Pełnomocnik Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie, Skawińskie placówki oświatowe, Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skawinie.

Ad.2 Działania interwencyjne

1) Strategie pomocowe kierowane do ofiar przemocy w rodzinie

Cel: Stworzenie organizacyjnych i kadrowych warunków do udzielania profesjonalnej pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie oraz ochrona i pomoc tym osobom.

Kierunki działań:

- a) rozwój interdyscyplinarności w podejmowaniu działań zmierzających do pomocy rodzinom dotkniętym problemem przemocy w rodzinie;
- b) dostęp do usług prawnych i psychologicznych;
- c) monitoring skuteczności działań pomocowych.

Podmioty realizujące strategie pomocowe: Skawińska służba zdrowia, Organizacje pozarządowe, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skawinie, Komisariat Policji w Skawinie, Pełnomocnik Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie, Skawińskie placówki oświatowe.

2) Strategie interwencyjne kierowane do sprawców przemocy w rodzinie. Działania korekcyjno – edukacyjne skierowane do osób stosujących przemoc w rodzinie - Strategie ukierunkowane na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie

Cel: korygowanie zachowań agresywnych, zakończenie przemocy w rodzinie i umożliwienie prawidłowego funkcjonowania.

Kierunki działań:

- a) stosowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- b) objęcie osób stosujących przemoc w rodzinie programem korekcyjno – edukacyjnym;
- c) systematyczna praca z osobami stosującymi przemoc w rodzinie poprzez terapii indywidualną lub terapię grupową;
- d) interweniowanie oraz reagowanie właściwych służb na stosowanie przemocy w rodzinie;
- e) pomoc w wypracowaniu technik radzenia sobie w sytuacjach stresowych, konfliktowych, informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy domowej wobec innych osób.

Podmioty realizujące strategie interwencyjne: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Krakowie z siedzibą w Skawinie, Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skawinie, Komisariat Policji w Skawinie, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skawinie.

Ad.4 Działania wspierające

1) Strategie terapeutyczne

Cel: wspieranie osób doznających przemocy w rodzinie w przezwyciężaniu sytuacji kryzysowej oraz w przerwaniu cyklu przemocy, a także zapobieganie kolejnym aktom przemocy w rodzinie.

Kierunki działań:

Wzmocnienie ochrony osób doświadczających przemocy w rodzinie przez:

- a) utworzenie Punktu Informacyjno-Konsultacyjnego dla Osób Doznających Przemocy w Rodzinie w MGOPS w Skawinie,
- b) dostosowywanie oferty Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie do aktualnych potrzeb w szczególności poprzez prowadzenie poradnictwa i terapii indywidualnej dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- c) prowadzenie grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- d) praca socjalna z rodzinami dotkniętymi przemocą w rodzinie.

Podmioty realizujące strategie terapeutyczne: Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skawinie, Pełnomocnik Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie.

Rozdział 9 Rezultaty

§ 9

1. Zwiększenie skuteczności i dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc na terenie gminy Skawina.
2. Zwiększenie społecznej świadomości, wrażliwości i zaangażowania w sprawy przeciwdziałania przemocy domowej wśród mieszkańców gminy Skawina.
3. Pogłębienie wiedzy społeczności lokalnej o zjawisku przemocy domowej i sposobach radzenia sobie z tym problemem.
4. Zmniejszenie rozmiarów zjawiska przemocy na terenie gminy Skawina, tzn. liczby rodzin, w których występuje problem przemocy domowej, zwłaszcza w rodzinach, w których interwencje miały miejsce wielokrotnie.
5. Podniesienie kompetencji osób zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na terenie gminy Skawina.

Rozdział 10

Realizatorzy programu

§ 10

Realizatorami programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie są: Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Skawinie, organizacje pozarządowe, Urząd Miasta i Gminy Skawina (Pełnomocnik Burmistrza ds. Przeciwdziałania Alkoholizmowi i Zapobiegania Narkomanii, Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie), placówki oświatowe z terenu gminy Skawina, Skawińska służba zdrowia, Specjalistyczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Skawinie, Miejsko Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie, Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Skawinie, Komisariat Policji w Skawinie.

Rozdział 11

Adresaci programu

§ 11

Program skierowany jest do:

1. Osób doznających przemocy w rodzinie, w tym: dzieci, współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych, osób starszych, osób niepełnosprawnych;
2. Osób stosujących przemoc w rodzinie;
3. Świadców przemocy w rodzinie;
4. Przedstawicieli instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami dotkniętymi przemocą;
5. Społeczeństwa lokalnego;

Rozdział 12

Miejsce i czas realizacji programu

§ 12

Program będzie realizowany na terenie gminy Skawina w latach 2018 - 2022. Wdrażanie rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej.

Rozdział 13

Finansowanie programu

§ 13

Źródłem finansowania Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie dla Gminy Skawina na lata 2018-2022 są środki własne gminy:

1. Będące w budżecie Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skawinie na realizację zadań przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

2. Pochodzące z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczone na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych oraz Gminnego Programu Przeciwdziałania Narkomanii.

Rozdział 14

System monitoringu i ewaluacji

§ 14

1. Realizacja programu będzie systematycznie monitorowana. Monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości.

Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie raz na rok będzie dokonywał analizy jakościowej i ilościowej realizacji Programu w oparciu o dane przekazane przez jednostki zaangażowane w realizację Programu.

2. Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość, która dotyczyć będzie:

- 1) instytucji pomagających osobom doświadczającym przemocy w rodzinie;
- 2) form udzielanej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie;
- 3) form działań kierowanych do osób stosujących przemoc w rodzinie.

3. Miejsko - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Skawinie corocznie składa sprawozdanie Radzie Miasta z realizacji zadań pomocy społecznej, w tym z zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Ostateczne efekty podsumowane zostaną w pisemnej informacji po zakończeniu jego realizacji. Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

- 1) Liczba uruchomionych procedur „Niebieskie Karty”;
- 2) Liczba osób/rodzin objętych pomocą w ramach pracy grup roboczych;
- 3) Liczba osób objętych pomocą w Centrum Wspierania Rodziny w Skawinie;
- 4) Liczba szkoleń dotyczących przemocy w rodzinie;
- 5) Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 6) Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjnych;
- 7) Liczba przeprowadzonych konferencji na temat przemocy w rodzinie;
- 8) Liczba działań profilaktycznych w placówkach oświatowych dotyczących problemu przemocy w rodzinie;
- 9) Liczba zajęć psychoedukacyjnych dla rodziców na temat wychowania bez przemocy;
- 10) Liczba informatorów o instytucjach udzielających pomocy w sytuacjach przemocy w rodzinie;
- 11) Liczba interwencji podejmowanych w oparciu o art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- 12) Liczba sprawców przemocy izolowanych od ofiar przemocy domowej;
- 13) Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych;

- 14) Liczba uczestników grup wsparcia dla osób doznających przemocy w rodzinie;
- 15) Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc;
- 16) Liczba złożonych zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 207 kk;
- 17) Liczba osób skazanych za przestępstwa przeciw członkowi rodzin.

Spis tabel.

Tabela 1. Liczba wszczętych procedur „Niebieskich Kart” w gminie Skawina w latach 2015-2017 roku w podziale na miasto i sołectwa.....	8
Tabela 2. Liczba porad udzielonych w CWR w latach 2013 – 2016.....	12
Tabela 3. Liczba konsultacji specjalistycznych udzielonych w Centrum Wspierania Rodziny w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2016r.....	13
Tabela 4. Liczba konsultacji specjalistycznych udzielonych w Centrum Wspierania Rodziny w okresie od 1 stycznia do 30 września 2017r.....	14
Tabela 5. Liczba porad prawnych udzielonych w CWR w 2017roku.....	15
Tabela 6. Działania podejmowane przez Policję, Zespół Interdyscyplinarny i Grupy Robocze.....	17

Spis wykresów.

Wykres nr 1. Liczba wszczętych procedur „Niebieskich Kart” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów gminy Skawina w latach 2015- 2017 roku.....	9
Wykres nr 2. Liczba sporządzonych „Niebieskich Kart” przez przedstawicieli poszczególnych podmiotów gminy Skawina w latach 2015- 2017 roku.....	10
Wykres nr 3. Liczba osób korzystających z pomocy specjalistycznej CWR.....	11
Wykres nr 4. Liczba rodzin objętych pomocą w ramach grup roboczych.....	16
Wykres nr 5. Liczba osób zatrzymanych z art. 207 KK.....	18
Wykres nr 6. Liczba osób wobec których został skierowany akt oskarżenia z art. 207 KK...	19
Wykres nr 7. Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy, będących pod wpływem alkoholu.....	19
Wykres nr 8. Liczba osób objętych działaniami GKRPA wobec których została wszczęta procedura Niebieskiej Karty w latach 2015-2016.....	20
Wykres nr 9. Liczba zakończonych procedur NK i wprowadzonych monitoringów.....	21